

U S N E S E N Í

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl ve věci žalobkyně [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] proti žalovanému [údaje o účastníkovi], o odvolání žalobkyně a žalovaného proti rozsudku Okresní soudu v Chrudimi ze dne 19.12.1996, č.j. 4 C 112/92-99,

takto:

Rozsudek okresního soudu se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Okresní soud shora citovaným rozsudkem uložil prvnímu žalovanému [příjmení] [jméno] s.p. povinnost vydat žalobkyni jednu ideální polovinu parcel č. , [číslo], [číslo], [číslo], [číslo], [číslo], [číslo], [číslo], [číslo], mimo zastavěných ploch st. p. č. , části parc. [číslo] st. p.č. , vše zapsáno pro obec a katastrální území Skuteč tak, jak je uvedeno ve znaleckém posudku ing. [jméno] [příjmení] č.j. 1871/90 ze dne 29.6.1996 a jeho dodatku č.j. 1871/90 ze dne 6.11.1996, které podle znění výroku učinil nedílnou součástí rozsudku. Současně zamítl žalobu proti druhému žalovanému označenému jako Městský úřad Skuteč. Prvnímu žalovanému uložil povinnost zaplatit České republice soudní poplatek v částce 1.000 Kč a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Po provedeném dokazování dospěl okresní soud k závěru, že žalobkyně je oprávněnou osobou ve smyslu § 3 zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, když původní vlastnice [jméno] [příjmení] (babička žalobkyně) zemřela a žalobkyně je dědičkou po její dceři [jméno] [příjmení]. Dále učinil závěr, že první žalovaný má požadované nemovitosti ve svém držení a je tedy ve smyslu § 4 zák. č. 87/1991 Sb. povinnou osobou. Žalobkyně nárok na vydání pozemků uplatnila v zákonem stanovené lhůtě dle § 5 zák. č. 87/1991 Sb., byly splněny i další podmínky pro vydání pozemků, které nebyly zastavěny (§ 8), nebož, došlo k jejich přechodu na stát v rozhodné době, přičemž část pozemků byla vyvlastněna bez náhrady (§ 6 písm.j/ a část pozemků byla znárodněna podle zákona č. 114/1948 Sb. jako majetková podstata [právní osoba] a.s. Okresní soud uzavřel, že nárok žalobců je po právu a kromě zastavěných pozemků, které se nevydávají - (§ 8 odst. 3 zák. č. 87/1991 Sb.), žalobě vůči prvnímu žalovanému vyhověl. Ohledně druhého žalovaného, kterého v odůvodnění označuje jako město Skuteč, uvedl, že tento v katastru nemovitostí není zapsán jako vlastník požadovaných nemovitostí, proto vůči němu žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolání oba účastníci.

Žalobkyně ve svém odvolání namítala, že parcely č. , část parcely [číslo] parcela č., a na vydávaných nemovitostech neleží a vůbec o ně nežádali. Zdůraznila, že na jejich pozemkových parcelách je pouze parcela č. , označená v rozsudku jako zastavěná, se stavbou pod detailem "G" znaleckého posudku, který má být nedílnou součástí rozsudku. Uvedla, že stavba na st.p.č. byla již před znárodněním. Navrhla, aby byl rozsudek okresního soudu potvrzen v té části, kterou byly nemovitosti vydány a doplněn a upřesněn o skutečnosti uvedené v odvolání.

Žalovaný namítal, že okresní soud se v rozsudku nezabýval jeho námitkami souvisejícími s horním zákonem, pouze uvedl, že vlastnictví nerostného bohatství státu nepopírá. Vytykal okresnímu soudu, že nevzal v úvahu, že výhradní ložisko není součástí pozemku (odkázal na ust. § 6 horního zákona), na rozdíl od ložiska nevyhrazeného nerostu, který součástí pozemku (odkázal na ust.

§ 7 horního zákona). Zdůraznil, že podle horního zákona se ložisko lomu Humperky nadále považuje za výhradní ložisko, výhradní ložisko je nerostným bohatstvím, je ve vlastnictví ČR a nemůže být předmětem restituace. Uvedl, že pozemkové parcely, které jsou předmětem sporu, důlní činností po vyvlastnění a znárodnění změnily přirozenost povrchu, zanikly a nyní jsou vesměs

ostatní plochou, vytěženým pozemkem, na němž se nachází nerostné bohatství ve vlastnictví státu. Namítal, že okresní soud se nevypořádal s důkazy, jež předložil, a které svědčí o tom, že otvírka, příprava a dobývání výhradního ložiska zřizování důlních děl ve vazbě na ust. § 56 stavebního zákona a § 23 odst. 3,4,5 horního zákona je zastavěným pozemkem stavbou důlního díla. Vyslovil názor, že lomy a výsypky jsou hlavní stavbou, tedy i lom Humperky, neboť je určen plánem otvírky, přípravy a dobývání k těžbě a splňuje požadavky zákona jako pozemek zastavěný. Vytýkal okresnímu soudu, že neprovedl jím navržený důkaz - ohledání místa samého, aby mohl konstatovat skutečný stav pozemků, které jsou předmětem sporu. Ohledáním místa samého by soud současně zjistil další stavby, které se z hlediska nadzemního umístění nezakreslují. V té souvislosti poukazyval na to, že ve znaleckém posudku například chybí sklad výbušnin. Dále namítal, že u vyvlastněných pozemků č. [číslo], [číslo] obou dílů a [číslo] nebylo bezpečně prokázáno, že za tyto vyvlastněné pozemky nebyla vyplacena náhrada. Zdůraznil, že důkaz o tom, že náhrada nebyla vyplacena stíhá žalobkyni. Rovněž vyslovil názor, že znárodnění bylo provedeno po právu a tudíž žalobkyně měla uplatnit nároky podle zvláštního zákona (odkázal na ust. § 2 odst. 3 zák. č. 87/1991 Sb. a zák. č. 92/1991 Sb.). Požadoval, aby byl napadený rozsudek změněn a žaloba zamítnuta.

Žalobkyně se nevyjádřila k odvolání žalovaného a též žalovaný se nevyjádřil k odvolání žalobkyně.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek okresního soudu včetně řízení, které jeho vydání předcházelo a dospěl k závěru, že nejsou dány předpoklady pro vyhovění ani pro změnu napadeného rozsudku, neboť rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

Již výrok rozsudku okresního soudu, kterým bylo žalobě zčásti vyhověno a zčásti nikoli, je neurčitý a nepřesný a nelze z něho (a ani ze znaleckého posudku, který má být součástí rozsudku, ale připojen k němu nebyl) zjistit, jaké "části" pozemků jsou zastavěny a tudíž se nevydávají. Žaloba na vydání nemovitostí podle restitučního zákona je svojí povahou žalobou na nahrazení projevu vůle. Rozhodnutí soudu, v němž se nahrazuje projev vůle žalovaného, slouží jako podklad pro zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí, proto musí být předmět právního úkonu vymezen přesně, určitě a srozumitelně. Pozemky, které z důvodu zastavěnosti nemají být vydány, musí být v rozsudku identifikovány takovým způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti o tom, o jaké pozemky či části pozemků jde. Pokud v důsledku soudního rozhodnutí vzniknou nové pozemky, které dosud nejsou evidenčně podchyceny v mapových podkladech, je nutné zhotovit znalecký posudek či geometrický plán, který bude nedílnou součástí rozsudku. Rozhodne-li se soud učinit geometrický plán či znalecký posudek nedílnou součástí rozsudku, nestačí, že toto vysloví ve výroku rozsudku, ale geometrický plán či znalecký posudek musí být k rozsudku skutečně pevně připojen. Rozhoduje-li soud o části pozemku, je nutné tuto část přesně specifikovat, zejména polohou a rozlohou na tom kterém pozemku. Napadeným rozsudkem fakticky ani nebyl vyčerpán celý předmět řízení (§ 152 odst. 2 o.s.ř.) Okresní soud rozhodl tak, že vydal požadované pozemky "kromě zastavěných ploch". Takové rozhodnutí je nepřesné a neurčité.

Pokud okresní soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná jen zčásti, měl - a to je jediný správný procesní postup - žalobu ve zbylé přesně a určitě označené části zamítnout. Tímto způsobem by se okresní soud vypořádal s celým předmětem řízení. Navíc okresní soud rozhodl "o vydání nemovitostí", ačkoli žalobou bylo požadováno "uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání nemovitostí". Občanské soudní řízení je ovládáno dispoziční zásadou, což znamená, že účastníkům nelze přiznat jiná práva a uložit jiné povinnosti, než jsou navrhovány (§ 153 odst. 2 o.s.ř.).

Soudní praxe již dospěla k závěru, že v restitučních věcech jsou správné oba typy žalob (tedy jak žaloba na vydání, tak žaloba na nahrazení projevu vůle), neboť jsou různými, ale přitom adekvátními způsoby uplatnění jednoho a téhož nároku - nároku na navrácení majetkových práv. Přesto vzhledem k vázanosti soudu návrhem na zahájení řízení, nelze v konkrétním případě svévolně tyto způsoby zaměňovat a tedy rozhodovat o něčem jiném, než bylo žádáno.

Napadený rozsudek je nepřezkoumatelný také proto, že okresní soud neprovedl a nezhodnotil důkazy, které žalovaný ke svým tvrzením předložil a s jeho námitkami se dostatečně nevypořádal

(přestože již v usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25.2.1994 č.j. 8 Co 687/93-46 mu tato povinnost byla uložena). Rozsudek trpí i nedostatkem odůvodnění, neboť z něho není patrné, v čem okresní soud spatřuje rozpor s právními předpisy při znárodnění pozemků ve smyslu z.č. 114/1948 Sb., což je předpokladem pro vydání věci podle § 6 písm. k/ zák. č. 87/1991 Sb.

Rovněž pokud jde o rozhodnutí ohledně druhého žalovaného, je rozsudek okresního soudu zmatečný a nepřezkoumatelný. Okresní soud druhého žalovaného v záhlaví označil jako Městský úřad Skuteč, avšak v odůvodnění rozsudku jej označuje jako Město Skuteč. V této souvislosti si tedy především vyjasní, jaký subjekt žalobkyně jako žalovaného mínila označit, přičemž ji současně poučí o tom, že subjekt označený jako Městský úřad Skuteč nemá právní subjektivitu. Bude-li pak jednat s Městem Skuteč označí ho správně také v záhlaví rozhodnutí.

Tímto rozsudkem okresní soud porušil ust. § 157 odst. 2, ale též čl. 36 odst. 1 listiny základních práv a svobod, který upravuje zásady nestranného a spravedlivého procesu, k nimž mimo jiné náleží právo každého, aby soud při nalézání práva dbal stanoveného, tedy zákonného postupu, t.j. bezvýjimečně respektoval procesní předpisy. Proto odvolací soud napadený rozsudek okresního soudu v souladu s ust. § 221 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 221 odst. 2 o.s.ř.).

V dalším řízení si okresní soud především ujasní, zda pozemky, které žalobkyně požaduje vydat, mohou být předmětem vydání dle zákona č. 87/1991 Sb., když je zřejmé, že jde o pozemky, na nichž se nachází lom. V této souvislosti odvolací soud připomíná, že podle § 5 zák. č. 44/1988 Sb., horní zákon, ve znění pozdějších předpisů, tvoří všechna ložiska vyhrazených nerostů (výhradní ložiska) nerostné bohatství; nerostné bohatství je národním majetkem a může být pouze ve vlastnictví státu (srov. též čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Podle § 7 horního zákona je ložisko nevyhrazeného nerostu součástí pozemku. [obec] je pak místem, kde dochází k dobývání ložiska nerostů, není samostatným objektem právních vztahů, ale je součástí ložiska vyhrazených nerostů; pokud však jde o ložisko nevyhrazeného nerostu je i lom součástí tohoto pozemku. Okresní soud se však povahou ložiska ve sporném lomu vůbec nezabýval.

K ozřejmění této otázky proto provede listinné důkazy navržené žalovaným (Rozhodnutí ministerstva výstavby z [datum] o stanovení dobývacího prostoru, Rozhodnutí Obvodního báňského úřadu [obec] z [datum], "Povolení otvírky, přípravy a dobývání výhradního ložiska a trhacích prací v lomu [obec] z [datum]), případně další důkazy. Teprve, jestliže zjistí, že požadované pozemky, mohou být ve smyslu horního zákona předmětem restituace, bude se zabývat zastavěností těchto pozemků. V této souvislosti odvolací soud poukazuje na závěry ustálené soudní praxe, podle nichž lom ve smyslu občanskoprávním není stavbou, tzn., že nelze bez dalšího uzavřít, že pozemky, na nichž je prováděna důlní činnost, jsou zastavěny. Pokud však na pozemcích, tvořících lom, byly v rozhodném období zřízeny stavby jako samostatné nemovité věci, nelze tyto pozemky podle ust. § 8 odst. 3 zák. č. 87/1991 Sb. vydat. Pozemek je definován jako část zemského povrchu, oddělená různě danými hranicemi od jiných pozemků (§ 27 písm.a/ zák. č. 344/1992 Sb.). [příjmení] v tomto smyslu nelze rozumět jen svršek země či půdy či jiné zemské vrstvy nacházející se pod tímto svrškem. Pozemek je tedy zastavěn nejen stavbou nadzemní, která má i svou podzemní část, ale i stavbou umístěnou pod povrchem země. Takto zastavěný pozemek se ve smyslu § 8 odst. 3 zák. č. 87/1991 Sb. rovněž nevydává. Okresní soud též pečlivě zváží, zda pozemek par. č. 2090 nezahrnuje i pozemky, které jsou ve vlastnictví jiných osob než České republiky. Okresní soud v případě potřeby (bude-li možné podle horního zákona lom restituovat) uloží znalci doplnit znalecký posudek z oboru geodézie a kartografie o stavby umístěné pod povrchem a tyto pozemky, stejně jako i pozemky, zastavěné nadzemními stavbami, nevydá. Všechny pozemky přitom musí být identifikovány tak, jak bylo výše popsáno. Okresní soud se bude zabývat i všemi dalšími odvolacími námitkami účastníků, provede všechny listinné důkazy, jimiž účastníci prokazují svá tvrzení, řádně v souladu s ust. § 132 o.s.ř. tyto listinné důkazy zhodnotí a v rozhodnutí se s nimi vypořádá. [příjmení] mít na paměti, že rozsudek musí být podle ust. § 157

odst. 2 o.s.ř. odůvodněn, aby byl přezkoumatelný.. V novém rozhodnutí o věci okresní soud neopomene též rozhodnout o nákladech odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Hradec Králové 30. listopadu 1999

Předsedkyně senátu:

Mgr. Šárka Petrová